

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลของการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่มีต่อการสร้างสมาธิของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีสมาธิของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ก่อนและหลังการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีสมาธิของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ระหว่างเพศชายและเพศหญิงหลังการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กลุ่มตัวอย่างคือ เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 อายุ 3-4 ขวบจำนวน 20 คน แยกออกเป็นเพศชาย 10 คนและเพศหญิง 10 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จากประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กวัดคณาพรม อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 จำนวน 24 กิจกรรมเพื่อใช้ในการทดลอง 8 สัปดาห์ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2552 และแบบสังเกตพฤติกรรมการมีสมาธิของเด็กปฐมวัย ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมการมีสมาธิก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง คือ t-test แบบกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระแก่กัน (t-dependent) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างเพศชาย และเพศหญิงหลังการทดลองด้วยโปรแกรม SPSS โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance) ซึ่งกำหนดให้ผลการสังเกตก่อนการทดลอง (Pretest) เป็นตัวแปรปรวนร่วม (Covariates)

สรุปผลการวิจัย

1. เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการฝึกโดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ มีพฤติกรรมการมีสมาธิดีขึ้นกว่าก่อนการฝึกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 เพศชายและเพศหญิงที่ได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีพฤติกรรมการมีสมาธิหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีสมาธิสูงกว่าเพศชาย

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลได้ 2 ประเด็นตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ดังต่อไปนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ที่ได้รับการฝึกโดยใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จะมีพฤติกรรมการมีสมาธิดีขึ้นกว่าก่อนการฝึก

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ t-test แบบกลุ่มที่ไม่เป็นอิสระแก่กัน (t-dependent) พบว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการมีสมาธิของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 หลังการทดลองได้เท่ากับ 3.69 ซึ่งสูงกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งได้เท่ากับ 2.34 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) จึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงว่ากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นสามารถพัฒนาพฤติกรรมการมีสมาธิของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 ในรายพฤติกรรมต่อไปนี้มี ความตั้งใจฟังครู มีช่วงความสนใจในการทำงานนาน นั่งทำงานศิลปะด้วยความสุข ร่าเริงแจ่มใส แต่สงบนิ่ง ตั้งใจจดจ่ออยู่กับงานที่ทำ รู้จักแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นด้วยความมานะพยายามและอดทนแต่สนุกสนาน ทำให้งานที่ออกมาเป็นผลงานที่มีคุณภาพและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นผลงานที่เด็กมีความภาคภูมิใจเพราะทำด้วยตนเอง กิจกรรมศิลปะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นครั้งนี้จึงเป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ไม่ยากจนเกินไปและเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ผลการวิจัยนี้จึงสอดคล้องกับงานวิจัยของอรธิดา ประสาร (2549 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การใช้กิจกรรมศิลปะศึกษาเพื่อพัฒนาสมาธิและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กออทิสติกของศูนย์วิจัยและพัฒนาการจัดการศึกษาพิเศษแบบเรียนรวมสำหรับเด็กออทิสติก โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ซึ่งมีการบันทึกพฤติกรรมผู้เรียนในขณะที่ทำกิจกรรมทุกขั้นตอน โดยละเอียดและบันทึกภาพขณะปฏิบัติกิจกรรมทุกกิจกรรมของนักเรียนออทิสติกกลุ่มเป้าหมายจำนวน 5 คน พบว่า เด็กทุกคนมีพัฒนาการในด้านพฤติกรรมที่รุนแรงลดลง การสื่อสาร การฟังคำสั่ง และการฟังคำอธิบายที่ซับซ้อน ฯลฯ ดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมศิลปะศึกษาที่หลากหลาย 12 กิจกรรมสามารถส่งเสริมสมาธิและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กออทิสติกได้เช่นเดียวกับผลการวิจัยของพนิดา ซาตยาภา (2544) ที่พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ถ่ายทอดความคิดอย่างอิสระโดยที่มีการสนทนา ซักถามและเล่าเรื่องจากสิ่งที่พบเห็นแล้วนำมาสร้างเป็นผลงานศิลปะซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัย และสอดคล้องกับผลการวิจัยของการ์ดเนอร์ และคูชาร์ม (Gardner, 1982 & Ducharm, 1991 : อ้างถึงในเพิ่มศรี ชูวิเชียร, 2549 : 51) ที่พบว่าเด็กที่ได้รับการพุ่มพักทางด้านศิลปะนั้นจะพลอยได้รับผลประโยชน์ทางด้านพุทธิปัญญาไปด้วย เพราะทำให้ระดับของเขาวินิจฉัยของการคิดระดับสูงเพิ่มขึ้นด้วย

ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสนับสนุนแนวคิดของ ผดุง อารยะวิญญู (2546 : 28) ที่กล่าวไว้ว่า ศิลปะบำบัดมีประโยชน์ในด้านการพัฒนาอารมณ์ สติปัญญา สมาธิ ความคิดสร้างสรรค์

ตั้งใจฟัง มีความพยายาม ตั้งใจทำงาน ไร่แรงแจ่มใส อุดมอดกลั่น นอกจากนี้ยังเป็น เครื่องมือสำคัญที่ช่วยกระตุ้นการสื่อสาร และเสริมสร้างทักษะสังคมด้วย นับเป็นทางเลือกในการดูแลรักษารูปแบบหนึ่ง ที่ช่วยเสริมการดูแลรักษาโดยวิธีอื่นๆ เพื่อลดปัญหาทางอารมณ์ และพฤติกรรม เสริมสร้างศักยภาพในด้านต่างๆ ของกลุ่มเด็กพิเศษกลุ่มต่างๆ รวมถึงเด็กที่มี ปัญหาด้านอารมณ์ หรือปัญหาด้านพฤติกรรม ศิลปะจึงเป็นหนทางแห่งการปลดปล่อยอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ตามความต้องการของแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับเลิศ อานันทนะ (2553 : 44) ที่กล่าวว่า การสอนศิลปะตามแนวคิดใหม่ที่ส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดและจินตนาการ เพื่อส่งเสริมให้เด็กพัฒนาทั้งสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ และสังคม ครูจำเป็นต้องส่งเสริมให้เด็กทุกคนแสดงออกอย่างเสรี มีโอกาสค้นคว้ากับวัสดุงานชนิดอย่างกว้างขวางมากที่สุด โดยไม่มีการใช้อำนาจใดๆ มาบังคับ มิฉะนั้นแล้วความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ย่อมไม่เกิดขึ้น และสอดคล้องกับครอลล์ (Krall, 1982 : อ้างถึงใน สุวรรณภา ก้อนทอง, 2547 : 13) ที่ศึกษาเรื่องการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์โดยใช้วิชาศิลปะของครู โรงเรียนคริสต์ศาสนาในการจัดประสบการณ์ภาคปฏิบัติ พบว่า ครูสามารถช่วยเด็กให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ได้ ดีขึ้นโดยใช้สื่อทางศิลปะและความคิดสร้างสรรค์

สมมติฐานข้อที่ 2 เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 เพศชายและเพศหญิงที่ได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จะมีพฤติกรรมการมีสมาธิหลังการทดลองแตกต่างกัน

จากการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนของกลุ่มตัวอย่างเพศชาย และเพศหญิงหลังการทดลอง โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance) ซึ่งกำหนดให้ผลการสังเกตก่อนการทดลอง (Pretest) เป็นตัวแปรปรวนร่วม (Covariates) พบว่าเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 1 เพศชายและเพศหญิงที่ได้รับการฝึกโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีพฤติกรรมการมีสมาธิหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .05$) โดยกลุ่มตัวอย่างเพศหญิงมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.88$) สูงกว่าเพศชาย ($\bar{X} = 3.49$) ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับที่ วันชัย ไชยสิทธิ์ (2549) ได้กล่าวไว้ว่าในปัจจุบันเด็กไทยของเรามีปัญหาหนึ่งที่พ่อแม่ผู้ปกครองและสังคมปัจจุบันให้ความสนใจเป็นอย่างมาก คือปัญหาเด็กไม่ค่อยมีสมาธิ ซึ่งพบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิงในระดับอาการที่สำคัญคือ เด็กจะสนใจอะไรได้ไม่นาน พุดมาก อยู่ไม่นิ่ง นั่งไม่คิดที่ ทำงานไม่สำเร็จ มีการรับรู้และเรียนรู้ได้น้อยกว่าเพื่อนร่วมชั้นเรียน และมักจะก่อความสงบสุขของชั้นเรียนอีกด้วยและสอดคล้องกับ คิดส์และสกูล (Kids & School, 2552) ซึ่งได้กล่าวว่าโดยพื้นฐานแล้วเด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะมีพัฒนาการเรื่องภาษา ความคิดความอ่านได้เร็วกว่าเด็กชายอาจสังเกตเห็นได้ด้วยตนเอง นอกจากนั้นยังสังเกตได้อีกเช่นกันว่าเด็กหญิงมีแนวโน้มที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีกว่าเด็กชายเพราะมีสมาธิดีและยาวกว่า เรื่องการเลือกใช้คำศัพท์

การสร้างรูปประโยค การสะกดคำของเด็กหญิงก็ดูจะดีกว่าเด็กชายพอสมควรทีเดียว ในเรื่องทักษะการแก้ปัญหาที่เหมือนกัน ในวัยเดียวกันเด็กหญิงจะแก้ปัญหาได้ดีกว่า ไวกว่าและเป็นขั้นตอนมากกว่าเด็กชาย จะพบเห็นได้บ่อยที่เด็กหญิงจะไม่ขอความช่วยเหลือในการแก้ปัญหา แต่จะพยายามหาวิธีแก้ปัญหาด้วยตนเอง ส่วนเด็กชายมักจะมีสมาธิสั้นกว่าเด็กหญิงในเรื่องพัฒนาการกล้ามเนื้อของเด็กชายก็ยังไม่แข็งแรงเท่าเพศหญิง เด็กชายจะไม่ค่อยชอบเขียนหนังสือ ไม่ชอบหยิบสีหยิบปากกา หรือดินสอขึ้นมาวาดรูป จิตเขียนสิ่งต่างๆ แต่ทักษะเหล่านี้สามารถฝึกหัดให้ดีขึ้นได้โดยการอ่านหนังสือให้เขาฟัง หรือผลัดกันเล่านิทาน ทำกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อเป็นการฝึกให้เขามีความอดทนอดกลั้นและเสริมทักษะอื่นเข้าไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 ควรนำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไปใช้ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยชั้นปีอื่นๆ เพื่อพัฒนาสมาธิและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กให้สูงขึ้น
 - 1.2 ควรนำพฤติกรรมกรรมวิธีที่มีสมาธิที่บกพร่องไปปรับปรุงแก้ไขโดยการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มากขึ้น
 - 1.3 โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูได้ใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมให้เด็กมีสมาธิ ความคิดสร้างสรรค์ สติปัญญา ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ประสบการณ์ต่างๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น
2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรมีการศึกษาเพื่อติดตามผลหลังการทดลองอย่างต่อเนื่อง เพื่อดูว่าเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมกรรมวิธีที่มีสมาธิดีขึ้นอย่างถาวรตลอดไปหรือไม่
 - 2.2 ควรมีการศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ความคิดสร้างสรรค์ พัฒนาการด้านการเขียน พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก และการมีระเบียบวินัย เป็นต้น
 - 2.3 ควรศึกษาตัวแปรอื่นๆ เกี่ยวกับเด็ก เช่น อาชีพของผู้ปกครอง สถานะทางครอบครัวและระดับการศึกษาของผู้ปกครอง เพื่อที่จะได้เห็นผลที่ชัดเจนยิ่งขึ้นเกี่ยวกับสมาธิของเด็ก

